EIROPAS PARLAMENTS

2004 *2009*

<Commission>

PILSOŅU BRĪVĪBU, TIESLIETU UN IEKŠLIETU KOMITEJA

Briselē, 2004. gada 10. jūlijā
LIBE/6/22575
Rev4

JAUTĀJUMI KOMISĀRA AMATA KANDIDĀTAM, KURA PĀRZIŅĀ BŪS AR BRĪVĪBAS, DROŠĪBAS UN TIESISKUMA TELPU SAISTĪTĀ POLITIKA

***(NB! Principā** komisāra amata kandidātam ir jāpieņem norādes par Tamperes II programmu (COM(2004)401 –SEC(2004)680 un SEC(2004)693), ko šā gada jūnijā EKK jau iesniedza Eiropadomei. Tomēr kandidātam jāinformē EP par aspektiem, kurus viņš nevēlas pārņemt vai kurus viņš iecerējis grozīt, norādot argumentus, kas pamato šādu rīcību.*

Brīvības, drošības un tiesiskuma telpas (še turpmāk – BDTT) īstenošanas pirmais posms noslēdzās šā gada 1. maijā; aktuāls ir jautājums, kā atjaunot konsekvenci un līdzsvaru, ko attiecībā uz dažādām brīvības, drošības un tiesiskuma prasībām paredz Eiropadomes secinājumi, kuri pieņemti 1999. gada oktobra sanāksmē Tamperē. Tagad to var darīt, ņemot vērā panākto vienošanos par Konstitūcijas projektu, kas likvidēja jebkādu divdomību attiecībā uz politisko mērķi un kas pastiprinās un vienkāršos konstitucionālo sistēmu, uz kuras pamata var veidot BDTT, darbībā plašāk ievērojot a) demokrātijas principu, b) pamattiesības, kā arī c) efektivitāti.

Demokrātijas principa plašāka ievērošana: diemžēl nākas konstatēt, ka šajā jomā, kas vairāk nekā citas skar pilsoņu intereses un pamattiesības, kā arī dalībvalstīm jutīgus politikas aspektus, lēmumus vēl aizvien pieņem, piemērojot procedūras, kurās pilnībā neievēro demokrātijas principu [1], ko Savienība ir pasludinājusi par pamatvērtību (Līguma par Eiropas Savienību 6. panta 1. punkts, Konst. I-45. pants). Būtībā saskaņā ar Konstitūciju pēc diviem gadiem likumdošanā vajadzētu būt ieviestai parastajai procedūrai, taču ir skaidrs, ka šajā sakarā jau bija jāveic pasākumi, pamatojoties uz spēkā esošajiem līgumiem un vairākkārt atkārtoti atzītajām politiskajām saistībām.

[1] Kopā ar Parlamentu pieņemtā koplēmuma procedūra vienmēr ir izņēmuma gadījums; apspriedes, kad tās ir paredzētas, nepieskaņo informācijas kopumam, un tās parasti pakļauj stingri norādītiem termiņiem; ja priekšlikumu noraida, tas Padomei neuzliek nekādas saistības; ar Parlamentu nekonsultējas par starptautiskiem nolīgumiem, ne arī to informē, kad starptautiskā līmenī pieņem kopējās nostājas.

Vai, vērtējot no šā viedokļa, izraudzītais komisāra amata kandidāts apņemas kopā ar citiem kolēģijas locekļiem izmantot visas pašreizējās spēkā esošo līgumu sniegtās iespējas, lai nostiprinātu Eiropas Savienības iestāžu demokrātisko pārstāvību un it īpaši:

1. mudināt Padomi vēlākais līdz šā gada 5. novembrim pieņemt lēmumu, kas tai bija jāpieņem jau līdz šā gada 1. maijam un kas noteiks, ka Eiropas Kopienas dibināšanas līguma IV sadaļā paredzētos pasākumus, it īpaši attiecībā uz imigrāciju (EK dibināšanas līguma 67. pants un Nicas Līgumam pievienotā 5. deklarācija) pieņem saskaņā ar koplēmuma procedūru;

2. atzīt EP likumdošanas iniciatīvas faktiskās tiesības , it īpaši kad iecerētie tiesību akti attiecas uz koplēmuma procedūras jomām (Konst. III-234. pants, kas aizstāj EK dibināšanas līguma 192. pantu);

3. ņemt vērā EP noraidījumus parastajiem likumdošanas priekšlikumiem, arī EKK priekšlikumus, kas pieņemti komiteju procedūrā, tādējādi jau tagad grozot Padomes lēmumu 468/99 (kā paredz Konstitūcijas projekta I-35. panta 2. punkts);

4. ierosināt Padomei regulāri vismaz apspriesties ar EP, slēdzot visus starptautiskos nolīgumus vai pieņemot kopējās nostājas, kas attiecas uz trešo pīlāru, ņemot vērā, ka šie teksti nav pakļauti pat dalībvalstu parlamentu kontrolei;

5. grozīt Regulu 1049/01, lai a) nodrošinātu pārredzamību attiecībā uz Padomes debatēm par likumdošanas priekšlikumiem (kā paredz Konstitūcijas projekta I-23. panta 5. punkts, I-49. panta 2. punkts un II-42. pants) un b) nodrošinātu pieeju konfidenciālajai informācijai, ar ko strādā ar BDTT saistītās iestādes, un/vai parlamentāro kontroli pār to (līdzīgi, kā to dara dalībvalstīs parlamentu un valdību līmenī);

6. izsmeļoši informēt Parlamenta komiteju un sistemātiski paust nostāju par dalībvalstu vai par ES pasākumu īstenošanu;

7. ikgadējo debašu laikā, kad apspriež BDTT, sniegt Eiropas Parlamentam, kā arī dalībvalstu parlamentiem sīkāku informāciju par konstatētajām problēmām, izklāstot nostājas un valstu iebildumus, kā arī iespējamos risinājumus problēmu novēršanai?

Pamattiesību plašāka ievērošana: *it īpaši, kad Eiropas Savienība nosaka pasākumus, kas prasa ieviest vienotu sabiedrisko kārtību, kurā visi indivīdi un Eiropas pilsoņi neatkarīgi no katras dalībvalsts juridiskajām tradīcijām ir vienlīdzīgi likuma priekšā un viņiem ir vienāda tiesiskā aizsardzība jebkurā Eiropas Savienības teritorijas vietā. Līdz Amsterdamas Līguma pieņemšanai pamattiesību aizsardzība bija galvenokārt "ārējais" faktors ES politikas jomās (to ievērošanu pārbaudīja Eiropas tiesneši), taču kopš šā Līguma pieņemšanas – un vēl jo vairāk ar Konstitūciju – pamattiesību aizsardzība ir kļuvusi par likumdevēju galveno mērķi un kritēriju, gan lai grozītu iepriekšējos tiesību aktus, gan radītu jaunus.* [1]

[1] Pārredzamības, vienlīdzīgu iespēju, privātās dzīves aizsardzības, plurālisma veicināšana, kā arī tādu pasākumu pieņemšana, kas novērš diskrimināciju un nostiprina pilsonību, kļūst par patstāvīgiem mērķiem salīdzinājumā ar tradicionālajiem mērķiem veicināt iekšējo tirgu, plašsaziņas līdzekļu konkurenci, datu apriti...

Kādus pasākumus komisāra amata kandidāts plāno pieņemt, lai veicinātu šo prasību, kas pati par sevi var nodrošināt dalībvalstu un pilsoņu savstarpējo uzticēšanos, veidojot kopējo Eiropu? Konkrēti – vai viņš apņemas

8. ar iecerētās Eiropas Pamattiesību aģentūras starpniecību veicināt patiesu pamattiesību kultūru un nodrošināt resursus un instrumentus, lai sekmētu diskusijas un pastāvīgu informācijas apmaiņu starp dalībvalstu un Eiropas Savienības likumdevējiem, kā arī starp Eiropas tiesām un dalībvalstu konstitucionālajām tiesām, lai dalītos ar labāko pieredzi un paņēmieniem un lai Eiropas līmenī noteiktu normas, uz kurām pamatoties;

9. pamatojoties uz 13. pantu, stiprināt Eiropas Savienības pasākumus pret dažādu veidu diskrimināciju un minoritāšu aizsardzībai un ieviest pārredzamu sistēmu, kuras mērķis ir palīdzēt pilsoņiem un veicināt dialogu ar dalībvalstīm, it īpaši attiecībā uz Līgumos noteikto tiesību aizsardzību;

10. pilnveidot legālo imigrāciju, vajadzības gadījumā nosakot Eiropas kvotas, vienlaikus nodrošinot imigrantu integrāciju, kā to paredz jaunais juridiskais pamats, ko nosaka Konstitucionālais līgums (III-168. panta 4. punkts);

11. ar atbilstošām iniciatīvām Eiropā veicināt kvalitāti taisnīgumu gan civiltiesību (izņemot pārrobežu gadījumus), gan krimināltiesību sistēmā, it īpaši paredzot minimālās garantijas apsūdzētajiem, lai pārvarētu dalībvalstu vilcināšanos īstenot Eiropas arestu orderus un citus savstarpējās atzīšanas pasākumus;

12. veicināt privātās dzīves un personas datu aizsardzības augsta līmeņa standartus visās ES regulētajās jomās, pārskatot privātpersonu personas datu sistemātiskas un nesamērīgas vākšanas stratēģijas (kā EP norādījis savā 2004. gada 31. marta rezolūcijā);

13. cik ātri vien iespējams, iesniegt priekšlikumu par pamatlēmumu, kurā noteikti datu aizsardzības standarti attiecībā uz trešo pīlāru un kurā kā Eiropas mēroga iestāde paredzēta komisija, ko veido dalībvalstu iestādes (kas Kopienas līmenī apvienojas grupā, kura noteikta Direktīvas 95/46 29. pantā)?

Efektivitāte: arī pašai Eiropadomei ir skaidrs, ka turpmāk ir gandrīz neiespējami pieņemt lēmumus vai – ja tiešām izdodas tos pieņemt – šos lēmumus īstenot, un tas bieži atspoguļo Eiropas Savienības reakciju vairāk teorētiski, nekā efektīvi.

Tā kā ir acīm redzams, ka atšķirībā no dažādām tradicionālajām Kopienas politikas jomām atbildība drošības sfērā dalībvalstīm pašām ir jāpastiprina, jo katrai no tām jārēķinās ar citu prasībām, kādus pasākumus komisāra amata kandidāts ir nolēmis pieņemt:

14. pastiprināt operatīvo sadarbību starp dalībvalstīm, ieviešot norādījumus, un nosakot kopīgus efektivitātes standartus, kas jāievēro dalībvalstu administratīvajām iestādēm, lai aizsardzības (piemēram, robežapsardzes jomā) līmenis būtu pietiekami augsts organizētās noziedzības un terorisma apkarošanai;

15. ātrāk nodrošināt juridisko pamatu un efektīvu EP informēšanas/līdzdalības sistēmu, it īpaši izraugoties drošības pētījumu projektus, kam piešķir vairākus miljonus eiro (PASR-2004);

16. izvērst Eiropas drošības plānus, pamatojoties uz valstu drošības plāniem un attiecinot gan iestāžu, gan aģentūru (Eiropols, *Eurojust* un iecerētais Eiropas prokurora postenis) tiešu iesaistīšanos tikai tādos gadījumos, kad tas ir absolūti nepieciešams;

17. ieviest komunikāciju un informācijas apmaiņas tīklus drošības mērķiem, piemēram, Eiropas sodītības sistēmu pārbaudei paredzētu, turklāt nodrošinot, ka tad, kad šis jautājums attiecas uz dienestu uzziņas sadarbību, tas notiktu ar EP demokrātiskajā kontrolē, ņemot vērā, ka EP uzrauga dalībvalstu parlamenti un Eiropas tiesneši;

18. nodrošināt, ka BDTT izveidi neietekmē īpašas situācijas dažās dalībvalstīs, ka Šengenas standarti (turpmāk attiecināmi uz 22 dalībvalstīm) paliek spēkā kā Eiropas Savienības vispārēji noteikumi un ka, no otras puses, var izvērst ciešāku sadarbību, ja dalībvalstis kavē pieņemt pasākumus, kas paredzēti pamattiesību aizsardzības augstāka līmeņa nodrošināšanai;

19. nodrošināt, ka, no vienas puses, budžeta resursi, kas atvēlēti BDTT, it īpaši pārskatot finanšu plānu laikposmam no 2007. līdz 2013. gadam ar speciālu nodaļu "Pilsonība, brīvība, drošība un tiesiskums", ļaus sasniegt saskaņā ar perspektīvo programmu "Tampere II" noteiktos politiskos mērķus un ka, no otras puses, šos resursus pārvaldīs efektīvi un pārredzami?